

Total Page : 3

DDE/I/SANS/IV/12

M.A. Part - I Examination 2012

Sanskrit
Paper - IV

Full Marks - 100

Time : 4 hours

Write the answers to questions of each half in separate books.

First Half (Marks - 60)

1. Critically estimate Meghadūta as a specimen of Sanskrit Lyric poetry. 14

Or,

Give a pen-picture of the city of Ujjayinī with a few quotations from your text.

2. Explain in Sanskrit with reference to the context :

जातं वंशे भुवनविदिते पुष्कशवर्तकानां
जानामि त्वां प्रकृतिपुरुषं कामरूपं मधोनः ।
तेनर्थित्वं त्वयि विधिवशाद् दूरबन्धुर्गतोऽहं
याञ्चा मोघा वरमधिगुणे नाधमे कब्धकामा ॥

Or,

आनन्दोब्धं नयनसलिलं यत्र नान्यैर्निर्मितै-
र्नान्यस्तापः कुसुमशरजादिष्ट संयोगसाध्यात् ।
नाप्यन्यस्मात्प्रणयकलहाद्विप्रयोगोपपत्ति-
वित्तेशानां न च खलु वयो यौवनादन्यदस्ति ॥

3. Describe in your own words the death – scene of Prabhākara vardhana and add a note on Bāṇa's Power of description in this Connection. 14

Or,

Elucidate the statement :

“वाणोच्छिष्टं जगत् सर्वम्।”

4. Explain any one of the following : 6

a) पातयति महापुरुषान् सममेव वह्ननादरेणैव।

परिवर्तमान एकः कालः शैलानिवानन्तः।।

b) लोके हि लोहेभ्यः कठिनतराः

खलु स्नेहमयाः बन्धनपाशाः।

5. Delineate the Character of Nala as revealed in canto IX of the Naiṣadhacarita. 14

Or,

Critically examine the statement :

“नैषधं विद्वदौषधम्”

6. Explain in Sanskrit with reference to the context. 6

पुरः सुरीणां भण केव मानवी न यत्र तास्तत्र तु सापि शोभिका।

अकाञ्चनेऽकिञ्चननायिकाऽङ्गके किमारकुटाऽभरणेन न क्षियः।।

Or,

अये ममोदासितमेव जिह्वया द्वयेऽपि तस्मिन्ननति प्रयोजने।

शरौ गिरः पल्लवनार्थलाघवे मितञ्च सारञ्च वचो हि वाग्मिता।।

Second Half (Marks : 40)

1. Write a brief note on the social condition as reflected in the Mṛcchakaṭika. 12

Or,

Analyse the character of S'akāra as depicted in Mṛcchakaṭika.

2. Explain in sanskrit any one of the following : 8

a) पातु वी नीलकण्ठस्य कण्ठः शयामाम्बुदोषमः।

गौरीभुजलता यत्र विद्युल्लेखेव राजते।।

b) शून्यमापुत्रस्य गृहं चिरशून्यं नास्ति यस्य सन्मित्रम्।

मूर्खस्य दिशः शून्याः सर्व शून्यं दरिद्रस्य।।

3. Justify the appropriateness of the title of the drama Mudrārākṣasam. 12

Or,

Whom do you think the hero of the drama 'Mudrārākṣasa' and why?

4. Explain in sanskrit any one of the following : 8

a) धीत्वा निरवशेषं कुसुमरसमात्मनः कुशलतया।

यदुद्गिरति भ्रमरः अन्येषां करोति तत् कार्यम्।।

Or,

b) अक्षीणभक्तिः क्षीणेऽपि नन्दे स्वाम्यर्थमुद्बहन्।

पृथिव्यां स्वामिभक्तानां प्रमाणे परमे स्थितः।।

—0—